

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

DE || LIBERTATE || CHRISTIANA ||

Lensaeus, Johannes

Antverpiae, 1590

Capvt XIII. Valde conducere ad repugnandum poenæ timorem, quo nos
hæresis exarmare conatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46059](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46059)

corpori similis efficiatur, id videndum est Christiano. Exercitata & vigena ac viua fides, magnum aduersus omnia tela diaboli præsidium est. hæc vbi adest, in ipso elucet virtutis opere; sin mortua est fides, tametsi quantum ad ipsius propriam rationem & naturam attinet, animo insit: quæ tamen illa esse censeatur, cum ex ea non viuatur? vt audiri meritò illud possit, quod Apostolicis verbis expressum est: Ostende mihi fidem tuam sine operibus, & ego ex operibus ostendam tibi fidem meam. Talem esse multorum fidem, ad eum modum beatus Cyprianus deplorabat: Sic in nobis (inquit) emarcuit vigor fidei, sic credentium robur elanguit: & ideo Dominus tempora nostra respiciens, in Euangelio suo dicit: Filius hominis cum venerit, putas inueniet fidem in terra? Videmus fieri quod ille prædixit. In Dei timore, in lege iustitiæ, in dilectione, in opere fides nulla est: nemo futurorum metum cogitat, diem Domini, & iram Dei, & incredulis ventura supplicia, & statuta perfidis æterna tormēta nemo cōsiderat: quod merueret nostra conscientia, si crederet; quia non credit, omnino nec metuit. si autē crederet, & caueret; si caueret, euaderet.

Iacobi 2.

*In fine libri de
simplicitate
Prælatorum.*

CAPVT XIII.

*Valde conducere ad repugnandum pœna timorem, quo nos
heresis exarmare conatur.*

QVIBVS verbis diuus Cyprianus, etiam timor ipse ex fide conceptus quantum valeat, declarauit. Et ille quidem timor, quo diuinorum iudiciorum seueritas, & proposita delinquentibus pœna formidatur. Namque Deus quantum est pietate Patris indulgens, tantum est iudicis seueritate metuendus. Atque vt ad ignoscendum est facilis, ita est præceptorum suorum exactor, & quidem diligens: & sicut ad conuiuia vocat, sic habitum nuptiarum non habentem, ligatis manibus & pedibus extra sanctorum cœtum foras exturbat.

turbat. Parauit cælum; sed parauit & tattatum: parauit refrigeria, parauit & æterna supplicia: parauit inaccessibilem lucem; sed parauit etiam perpetuæ noctis vastam æternamque caliginem. Eam ob rem misericordiam & iudicium, fide plena regius Propheta Domino decantabat. Cuius consideratione iudicij, sæpe perhorrescere, si ad iustitiam; & quæ nondum sit, comparandam; & quæ iam comparata sit, frustra diabolo tentante retinendam, nihil cõduceret: non hunc nobis diuina scriptura, toties eius vtilitate proposita, commendaret. Nolite (ait Dominus) timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere: sed eum timete, qui potest corpus & animam mittere in gehennam. Ille quippe hominum timor in corpora sæuientium, sæpenumero ad peccatum impellit, dum prauis hominũ volũtatibus ac iussis acquiescitur, vt illorũ ira crudelitasq. vitetur. Hic verò diuinę seueritatis timor, & peccatũ expellit, & cum peccato diabolũ: cùm sanctissimæ Dei voluntati cogit parere, vt æterna, quę malis irrogaturus est, supplicia fugiatur. Quem cùm nobis saluberrimum sciret esse nostrarum medicum animarum, iterum adiungit & inculcat: Amen dico vobis, hunc timere. In situm esse, atque animis nostris insidere timorem hunc voluit, vt eo extimulati, bellum indicamus nostris cupiditatibus, easque vincere, gratia Dei opem ferente, vitamur. An fortè vt seuerus delictorum vindex timeri non vult Deus, quemadmodum ait quidam; sed tantummodo vt benignus pater & augustus? atqui timeri vult vt is qui corpus & animam mittat in gehennam: quod non vt benignus pater, sed vt seuerus proculdubio iustusque iudex facit. Vtrumque etiam requirit Deus, qui per Prophetam dixit: Filius honorat patrẽ, & seruus dominũ suum. Si ergo pater ego sum, vbi est honor meus? & si Dominus ego sum, vbi est timor meus? Est igitur hic metus necessarius, non ad ingrediendam

Matthæi 10.

Malachi. 1.

grediendam solùm iustitiæ viam (quod alio loco docē-
 dum est) sed plerisque etiam ad retinendam. quorum
 bona quidem illa, sed tamen infirma voluntas, iudicio-
 rum Dei contemplatione excitanda & firmanda est; ne
 peccati inescata voluptate, citò ab itinere salutari de-
 flectat, & ab hoste semper insidiante, captivam se & illa-
 queatam abduci patiatur. Hunc proinde Cyprianus ti-
 morem, innocentie custodem vocat: vt quod in men-
 tes nostras (inquit) indulgentiæ cælestis allapsu, clemen-
 ter Dominus influxit, in animi oblectantis hospitio iu-
 sta operatione teneatur; ne accepta securitas, negligē-
 tiam pariat, & vetus denuo hostis obrepat. Nam cum
 bona voluntate homines quidam à malefactis absti-
 neant, eaque sint parati omittere; ab iisdem vrgēte me-
 tu, ne tormenta peccantes excipiant, maiore cura sibi
 temperant. Ita plerique vtroque pariter agēte, & amo-
 re & timore, illo ducente, isto exstimulante, suum quis-
 que officium faciunt. Atque hac ratione verè sibi con-
 sultant, qui Deum non solùm misericordem, sed etiam
 iustum iudicem cogitāt: apud quem causam gestæ hu-
 ius vite, atque ab illo sibi muneris iniuncti, quisque di-
 cturus est: vbi omnis homo recipit, sicut testatur Apo-
 stolus, quæ per corpus gessit, siue bonum siue malum.
 Ita denique verè sibi cōsultant, qui ex fide vincentes, &
 fatigantes ne ab extremo præoccupentur die, extre-
 mum computant omnem diem: ne videlicet iis iudex
 tanquam fur in nocte veniat, & eorum partē cum hy-
 pocritis ponat. Non immeritò proinde accipi etiam de
 hoc timore potest, quod à Sapiente dictum est: Nisi in
 timore Dei constanter tenueris te, citò subuertetur do-
 mus tua. Est enim & hic Dei timor basis quædam, vnde
 de imbecilla voluntate standi accipit firmitatem. Hinc
 eiusdem & illa semper animo voluenda sententia est:
 Memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis. *Ecclesi. 7.*
 Cum enim caro concupiscit aduersus spiritum, & spi-
 ritus

*Lib. 2. Episto-
 larum, Episto-
 la 2.*

ritus aduersus carnem: præsidio crucis Christi mens rationalis instruitur, nec cupiditatibus noxijs illecta cõsentit: quoniam cõtinentiæ clavis & Dei timore transfigitur, inquit beatissimus Leo. Quamobrem & ipse Propheta Dauid, quãquam iam erat & corde mundo, & spiritu recto præditus, tamen hũc sibi timorem inesse, eoque ceu clavis quibusdam carnes suas configi petebat: vt vagandi libertatem cupiditas cruci affixa non haberet: ac dum animo eius assiduè diuinorum iudiciorum seueritas obuersaretur, efficacius mētem à peccandi reuocaret illecebris. qui quàm solitus sit hac se meditatione exercere, illa eius declarat oratio: Quis nouit potestatem iræ tuæ, & præ timore iram tuam dinumerare? Ideoque & per Isaiam prædictum erat fore, vt super Christum requiesceret spiritus timoris Domini: non quòd in Christo inesse posset huius generis timor: sed quòd (vt eum quidem locum est diuus Hieronymus interpretatus) membris eius permultis esset necessarius, in quibus nondum foret ea charitatis perfectio, quæ timorem istiusmodi omnem foras expelleret. Proinde sanctus Basilius iam stantes ac iustos, ne ab ipso proficiendi studio, sollicitante carnis cõcupiscentia, retrorsum raperentur, eiusmodi oratione hortatur ad timorem: Cũ te appetitus inuaserit peccandi, velim cogites horribile illud & intolerabile Christi tribunal: in quo præsidebit iudex in alto & excelsio throno: astabit autẽ omnis creatura ad gloriosum illius conspectũ contremiscens. Et cũ multa horrida proposuisset: Hæc (inquit) time, & hoc timore instructus, animam à peccatorum concupiscentia, tanquam freno quodam, reprime. Hunc timorem Domini Propheta se docturum promisit. Docere autem non simpliciter promisit, sed eos qui eum audire voluerint: non eos qui longius prolapsi sint, sed qui salutem appetētes accurrunt: non alienos à promissionibus, sed ex baptismo filiorum adoptionis

Psalm. 89.

cap. 11.

In Psalm. 13.

adoptionis verbo ipsi conciliatos atque coniunctos. Propterea venite, inquit; hoc est, per bona opera accedite ad me, filij: quippe qui regeneratione filij lucis effici digni facti estis. Audite qui aures cordis habetis apertas, timorem Domini docebo vos: illum scilicet, quem paulo antè oratione nostra descripsimus. Hactenus D. Basilius. Quid igitur & à diuo Chrysofomo suaderi potuit vtilius, quàm vt hunc timorè nunquam ex animo poneremus? Hoc (inquit) solum est, quod ex-
 poscitur à nobis, vt semper recordemur, & ad animum reuocemus mala nostra, & conscientiam gestorum nostrorum habeamus ante oculos, vt pro his supplicemus Deo: vt gehennam ponamus in conspectibus nostris, & angelos qui in die iudicij vbique discurrunt, & congregant de omni orbe terrarū eos qui tradendi sunt in gehennam, ac supplicijs tradendi. Hæc aliaque complura eodem spectantia diuus Chrysofomus. Ex quibus illa dijudicari possunt, quæ reperiuntur apud eundem auctorem, cùm tractat illud Euangelij, vbi interrogat Dominus, quodnam sit magnum in Lege mandatum. Illic quippe vituperans eos qui metu seruiunt, Timere, inquit, seruorum est, diligere filiorum: timor sub necessitate, dilectio in libertate. Qui timore seruit Deo, pœnam quidem euadit; mercedem autem iustitiæ non habet. Ac continuò pòst: Non vult ergo Deus (inquit) vt timeatur ab hominibus quasi Dominus, sed vt diligatur quasi Pater, qui adoptionis Spiritū donauit hominibus. Quo loco non id agitur, vt diuinæ iustitiæ omnis abiiciatur merus, sed ne eo solo dominante atq. occupante animum, in seruitute maneat; ad libertatem filiorum Dei nunquam transeat. Quemadmodum & apud Augustinum, cùm tractat Apostoli verbum illud ex capite sexto ad Romanos; Humanū dico, propter infirmitatem carnis vestræ: sicut enim exhibuistis mēbra vestra deseruire immunditiæ & iniquitati ad in-

*Libro de cornu
 punitione
 cordis.*

ad iniustitiam: sic nunc exhibete membra vestra deseruire iustitiæ in sanctificationem. Hoc ergo tractans & explanâs breuiter epistola 144. quæ est ad Anastasium, Quid est (inquit) sicut illud, ita & hoc? nisi, quemadmodum ad peccandum nullus vos cogebat timor, sed ipsius libido voluptasque peccati; sic ad iustè viuendum, non vos supplicij metus vigeat, sed ducat delectatio charitasque iustitiæ? Vbi supplicij metu vigeni proculdubio intelligit eum qui nullo adhuc amore iustitiæ ducitur, sed solo cogitur atque impellitur terrore supplicij. Alioqui & iustis vtilem ac necessarium esse supplicij metum, sed iis quorum adulta, vt loquitur citato loco, nondum perfecta iustitia est; cum variis Augustini constat testimoniis, tum ex breui quodam eius Sermone, qui scriptus inuenitur De timore Dei: in quo scriptum sic est: Quapropter (inquit) timeat Christianus, antequam perfecta charitas foras mittat timorem. credat & intelligat se peregrinari à Deo, quandiu viuat in corpore, quod corrumpitur, & aggrauat animam. Tanto minor fit timor, quanto patria quod tendimus propior. Maior enim timor debet esse peregrinantium, minor propinquantium, nullus peruenientium, sic & timor perducit ad charitatem, & perfecta charitas foras mittit timorem. Timeat autem Christianus nō eos qui corpus occidunt, & postea non habent quid faciãt; sed eum qui habet potestatem, & corpus & animam in gehēnam ignis occidere. Sic Augustinus. Et ideo si qui Christianè viuere neglexerint, nō modò ij præmiorū laudibus erigendi erunt; verum etiam verberandi terroribus, & tanquam aculeis quibusdam excitandi: vt egressus suos in via Domini, ipso duce atque adiutore, dirigant; ac circa viam hanc latrocinātis diaboli & insidias prudenter deprehendant, & insultus generosè perferant. Satisque iam pro huius quidem loci ratione probatum sit, ne tentatori qui que peccati cōmuniōne

In fine eorum
qui editi sunt
separatim,
opera Ioannis
Ulmerij.

Vide Prospe-
rum libro de
vita contēpl.
cap. 10. & 11

& collig

& consensione iungatur, magnum afferre adiuuētum, si horrendam cum eo in pænis societatem & saepe cogitarit, & seridò timuerit. Qui enim de seriores Dei, fecerunt diaboli voluntatem, hos necesse est cum ipso simul inextinguibili igne torqueri.

CAPVT XV.

Aduersarium Christiano non esse timendum, sed omnem deuotionem ac metum nostrum ad Deum debere conuerti.

OMNIS proinde metus noster atque deuotio, ad eum conuerti solum debet, cuius iudicium nec ille potest effugere, qui se superba dominatione ab hominibus coli & timeri lætatur: vsque adeo sanè, vt etsi aduersus nos castra eius consistant, non debeat tamen formidare cor nostrum. Quia enim (inquit Augustinus) *In Psal. 102.* nemo potest auferre nobis quod dat Deus, nõ timeamus nisi Deum: quicquid aliud fremuerit, quicquid aliud superbierit aduersum nos, non timeat cor nostrum. Idcirco & sanctus Martialis in epistola ad Burdegalenses, Solum, inquit, Deum timentes, eum qui infidelibus dominatur Sathanam, nolite timere: nihil enim gregi Christi poterit nocere, quem fortem videt in fide eius. Illi ergo nihil omnino aduersum nos licet, nisi potestas tribuatur diuinitus. Potestas verò aduersum nos datur ei dupliciter: vel ad pœnam, cum delinquimus; vel ad gloriam, cum probamur. sicut de Iob factum videmus, manifestante Deo, & dicente: Ecce quæcunque habet, in manus tuas do; sed ipsum caue tangas. Et Dominus in Euangelio loquitur tẽpore passionis: Nullam haberes aduersum me potestatem, nisi data tibi esset de super. ac rursus: Hęc est hora vestra ac potestas tenebrarum. Magnus ille quidem & potēs est aduersarius & callidus, sed de quo tamen scriptum sit: Draco iste quem formasti ad illudendum ei. Tum enim *Psalm. 103.* si à sanctis illuditur, cum opem ferente Christo, qui caput

caput